der grammatische interpretatie, door Cobet gehuldigd, zouden wij moeten aannemen, dat, naar zijne meening de woorden inderdaad beelden zijn der gedachten.

Het onder de werken van Aristoteles opgenomen geschrift *περὶ ἑρμηνείας*, waaruit ik zoo juist een plaats aanhaalde, biedt aan de hermeneutiek een groot aantal moeilijk op te lossen vragen. Steinthal heeft in zijne „Geschichte der Sprachwissenschaft bei den Griechen und Römern" dit werkje vrij uitvoerig geanalyseerd en zegt dan (blz. 243, 2de dr.): „Mit dieser Darlegung glaube ich nichts in Aristoteles hinein und nichts aus ihm heraus gedeutet zu haben. Indessen, indem ich hoffe, nur den wahren Sinn und die eigentliche Meinung des Aristoteles dargestellt zu haben, weiss ich doch allerdings, dass ich diese Meinung klarer zu machen bemüht war, nicht nur als Aristoteles sie mitgetheilt, sondern auch klarer, als er sie gedacht hat. Aristoteles ist sich des Doppelsinnes von *ὄνομα* und der Relativität von *ῥῆμα* nicht in voller Klarheit bewusst geworden" enz.

Door verklaring niets in een schrijver inbrengen en niets uit hem weglaten en toch zijne meening helderder weergeven, niet alleen dan hij ze in woorden heeft uitgedrukt, maar zelfs dan hij ze gedacht heeft, — dat schijnt paradox en dringt de vraag op: is dat hermeneutiek? Moet de hermeneut nog meer doen dan *intellegere*? Of is het niet juist wat Cobet zegt: „atque hoc est *intelligere* ut quod cogitavit aliquis, idem nos audientes vel legentes cogitemus?" [41])

Inderdaad, M. H., Steinthals opvatting van de taak des uitleggers acht ik volkomen juist, onjuist daarentegen wat Cobet beweert, dat *verstaan* niet meer zou zijn dan dezelfde